

Decalajul de încasare la TVA a urcat la 30% în 2023, de la 26,7% cu un an în urma (analiza)

Decalajul de încasare la TVA a urcat la 30% în 2023, de la 26,7% cu un an în urma, în condițiile în care, în 2023, raportarea SAF-T a fost extinsă și la contribuabilii mijlocii, potrivit unei analize realizate de Deloitte România.

"Decalajul de încasare la TVA a revenit pe creștere, în România, în 2023, după o scădere de câteva procente în 2022, anul în care au fost introduse primele sisteme electronice de raportare fiscală - SAF-T (fisierele standard de control fiscal) pentru marii contribuabili, dar și primele etape ale RO e-Factura și RO e-Transport. Astfel, decalajul de încasare a urcat la 30%, de la 26,7% cu un an în urma (date actualizate în raport cu cele publicate în urma cu un an de Comisia Europeană, când), în condițiile în care, în 2023, raportarea SAF-T a fost extinsă și la contribuabilii mijlocii. În termeni absoluți, suma neîncasată de România din TVA s-a ridicat, în 2023, la 45,5 miliarde de lei (echivalentul a nouă miliarde de euro), jumătate din deficitul bugetar înregistrat în același an (5,6% din PIB, echivalentul a 90 de miliarde de lei)", se arată în analiza semnată de Raluca Bâldea, Partener Servicii Fiscale, Deloitte România.

Autoarea menționează că atât procentul de 30% cât și suma absolută aferentă decalajului de încasare la TVA în România sunt similare cu cele publicate de Comisia Europeană anul trecut, pentru anul 2022, însă datele pentru anii anteriori au fost revizuite cu câteva procente, în sens pozitiv, astfel că este nevoie de o analiză mai aprofundată pentru a stabili ce s-a schimbat în metodologia de calcul și care este impactul asupra cifrelor finale.

"Astfel, potrivit celui mai recent raport al Comisiei Europene, România rămâne țara din Uniunea Europeană (UE) cu cea mai slabă colectare în zona de TVA - decalaj de 30%, urmată de Malta (24,2%), iar la polul opus, cu cele mai reduse decalaje de încasare, se află Austria (1%), Finlanda (3%) și Cipru (3,3%). Situația s-a înrăutățit, per ansamblu, la nivelul UE, având în vedere că decalajul de încasare la TVA a crescut, în 2023, în 17 din cele 27 de state membre, iar media europeană a urcat la 9,5%, de la 7,9% cu un an în urma. În suma absolută, acest procent reprezintă TVA neîncasată în valoare de 128 de miliarde de euro în întreaga Uniune Europeană", se precizează în analiză.

Potrivit sursei citate, dintre țările din regiune, cu creșteri ale deficitului de colectare s-au confruntat și Polonia (de la 11,2% în 2022 la 16% în 2023), Ungaria (de la 2,5% la 7,4%) și Bulgaria (de la 6,3% la 8,6%), dar chiar și în aceste condiții rămân mult mai performante decât România la colectarea taxelor.

Pentru 2024, CE estimează o ușoară îmbunătățire a colectării TVA în România (decalaj de 29,5%), însă în suma absolută acesta este estimat la aproape 50 de miliarde de lei, o treime din deficitul bugetar, care a urcat la 9,3% din PIB (peste 150 de miliarde de lei), cel mai mare din UE și cel mai ridicat de la criza financiară din 2008 - 2009.

Analiza arată că printre factorii care ar fi putut contribui la adâncirea decalajului de încasare la TVA în România, identificați în raportul CE, se numără încetinirea creșterii economice (la 2,4% în 2023, marcând un declin de 1,6 puncte procentuale față de 2022), majorarea ponderii serviciilor în totalul valorii adăugate brute (cu 0,4 puncte procentuale), considerând că riscurile de neconformare sunt, în general, mai mari în sectorul serviciilor, dar și diminuarea numărului de falimente, care poate indica o potențială creștere a deficitului de conformare la plata TVA.

Pe de altă parte, raportul CE din acest an include și o analiză a decalajului de încasare la impozitul pe profit în

statele membre, iar România înregistrează cel mai slab rezultat și la acest capitol, cu un deficit de încasare de 35%, urmată de Slovacia, cu 20%, în timp ce media UE este de 10,9%. Însă datele cele mai recente care au stat la baza acestei analize sunt din 2019 (în cazul României și Croatiei), în timp ce pentru alte state sunt luate în calcul date din 2015 (Grecia, Suedia, Olanda) sau din următorii trei ani.

"În concluzie, efectele digitalizării rapoartelor fiscale încă se lasă așteptate, deși contribuabilii au făcut eforturi semnificative în ultimii ani pentru implementarea soluțiilor necesare pentru a se conforma cerințelor de raportare fiscală tot mai complexe impuse de autorități într-un timp foarte scurt. Pentru ca acestea să aibă rezultatul scontat, respectiv o mai bună colectare a taxelor la bugetul de stat, trebuie ca și autoritatea fiscală să se doteze cu infrastructura potrivită pentru preluarea și prelucrarea datelor furnizate de contribuabili și să poată combina digitalizarea cu analiză de risc, capacitate administrativă solidă și controale inteligente. În plus, trebuie menționat că problema colectării TVA în România este una de politică fiscală, ci de guvernanta fiscală. Fără o schimbare de abordare, decalajul de TVA risca să rămână nu doar un indicator statistic negativ, ci și un factor structural care limitează spațiul bugetar și afectează echitatea fiscală. Miza reală pentru România, pe termen mediu cel puțin, nu este intensificarea controalelor ci capacitatea statului de a trece de la control reactiv la control inteligent, bazat pe date și rezultate măsurabile. Intensificarea inspecțiilor fiscale, derulate uneori fără ca tematica să fie clar comunicată, deși explicabilă din perspectiva presiunii bugetare, ridică semne de întrebare privind eficiența pe termen mediu a politicilor de conformare", susține autoarea.